

Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni statistika

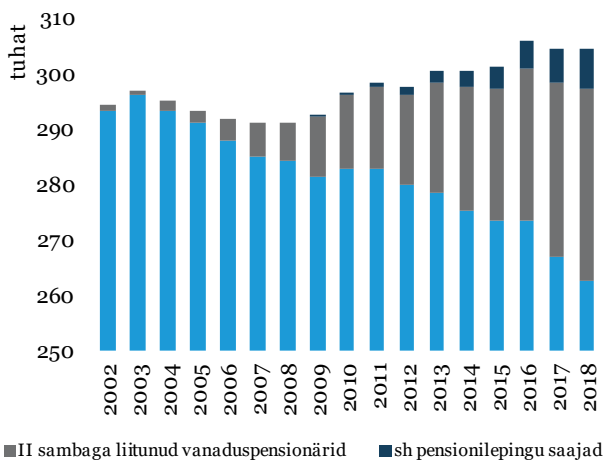
Seisuga 31.12.2018

1. RIIKLIK VANADUSPENSION JA KOHUSTUSLIK KOGUMISPENSION

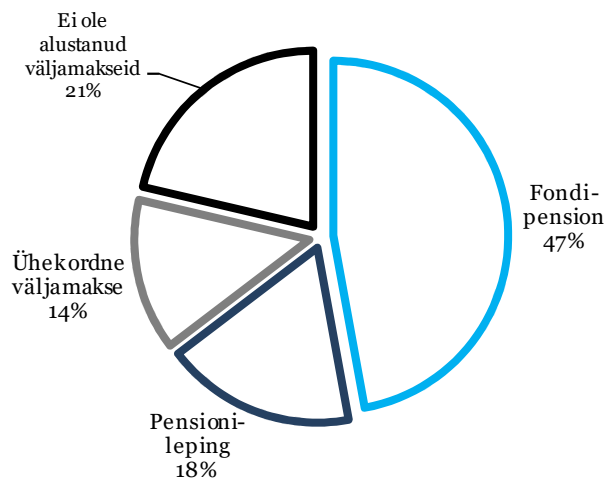
1.1. Väljamaksed

- 2018. aasta lõpus oli 304 230 vanaduspensionäri, kellest ennetähtaegselt pensionile läinuid oli 27 568. Vanaduspensionäride arv vähenes aastaga ca 90 inimese võrra.
- Õigus II samba pensionile oli aasta lõpus 41 687 inimesel, kellest väljamaksete avalduse oli esitanud 32 789 inimest. Väljamakseid saavate isikute arv suhtena väljamaksetele õigust omavatesse isikutesse langes aasta jooksul 1 protsendipunkti võrra 78%-ni.
- II samba väljamakseid saanud isikutest 60% (19 650 inimest) on saanud fondipensioni¹ makseid, 22% (7 304 inimest) on saanud ühekordse väljamakse pensionifondist ja 18% (5 835 inimest) kindlustusseltsidest pensionilepingute² makseid.
- Osakuomanikest/isikutest, kel tuleb pensioni saamiseks sõlmida pensionileping, on 73% ka vastava avalduse teinud (aasta jooksul ei ole muutunud), ühekordsetel väljamaksetel on see suhe 77% ja fondipensionil 81%.

Joonis 1. Vanaduspensionäride arv, sh II sambaga liitunud vanaduspensionärid

Joonis 2. II sambaga liitunud vanaduspensionäride jaotus väljamakse liigi järgi

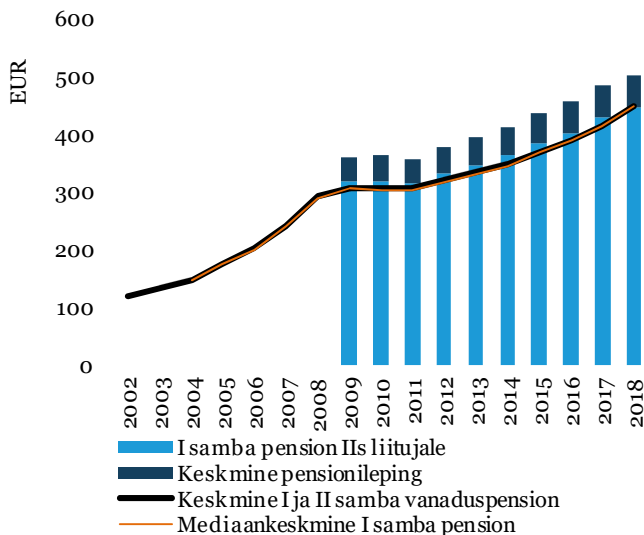
- Keskmine I ja II samba³ vanaduspension kokku oli 2018. aasta lõpus 445 eurot. I samba pensioniindeks oli 2018. aastal 1,076. Keskmine staaž vanaduspensionäridel oli 43,8 aastat, samas kui uutel pensionäridel oli see 39,1 aastat. II samba mõju keskmisele vanaduspensionile on praegu veel marginaalne, kuna pensionileping on vaid 2,4%-l vanaduspensionäridest.
- Mediaankeskmine I samba vanaduspension oli ühe euro võrra suurem aritmeetilisest keskmisest.
- I samba vanaduspensionäridel, kes ei ole liitunud II sambaga, oli keskmine pension alla 444 euro. II sambast pensionilepingu väljamakse saajate keskmine pension koos I samba pensioniga oli üle 515 euro.
- Keskmine I ja II samba brutopensioni suhe Eesti keskmise brutopalka oli 2018. aasta lõpus 33,7%, samade näitajate netosuhe oli 41,9%.

¹ Perioodilised väljamaksed pensionifondist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/ii-sammas/valjamaksed/regulaarsed-maksed-pensionifondist/>

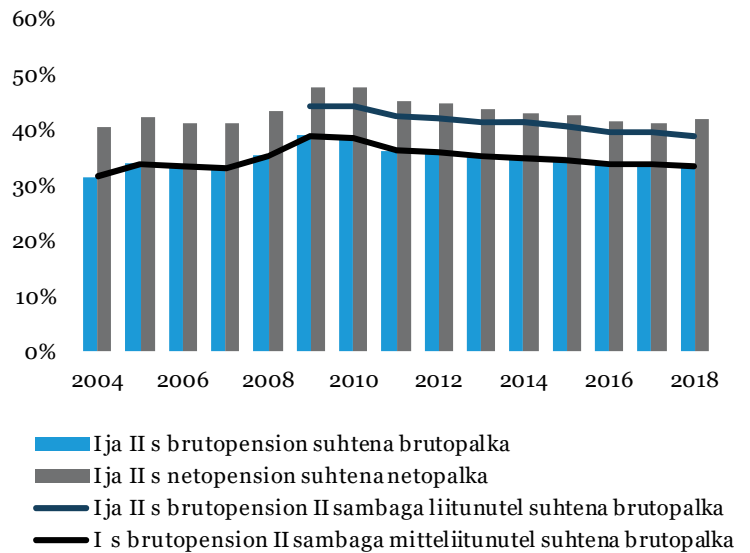
² Eluaegsed väljamaksed kindlustusseltsist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/ii-sammas/valjamaksed/eluaegsed-maksed-kindlustusseltsist/>

³ II sambas arvestatakse ainult eluaegseid kindlustuslepinguid.

Joonis 3. Keskmise vanaduspension ja II samba annuiteet

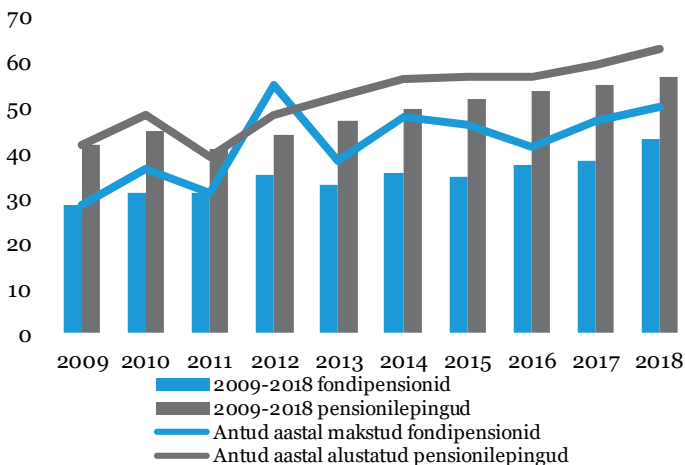

Joonis 4. Keskmise pensioni ja Eesti keskmise palga suhted

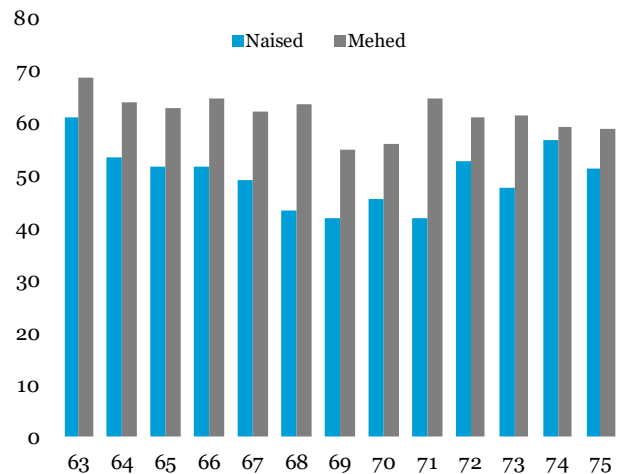

- ◆ Keskmise II samba pensionilepingu alusel makstava pensioni suurus oli 2018. aasta lõpus 56,5 eurot kuus (2017. aastal 54,7 eurot), keskmine fondipension 50 eurot kuus ja keskmine ühekordne väljamakse 1244 eurot. Samas 2018. aastal pensionilepingu sõlminute ehk uute pensionäride keskmine väljamakse pensionilepingu alusel oli 63 eurot kuus.
- ◆ 88% pensionilepingutest olid garantiiperioodiga, keskmine garantiiperioodi pikkus oli 13,8 aastat.
- ◆ Meeste keskmine pensionilepingu väljamakse kuus oli 24% suurem kui naistel, sealjuures oli pensionilepingu sõlminud inimeste hulgas mehi 53% ja naisi 47%. Võrdluseks I samba vanaduspensionäride hulgas oli naiste keskmine pension 2,3% võrra kõrgem meeste keskmisest pensionist ning meeste ja naiste suhe vastavalt 36% ja 64%.

Joonis 5. Keskmise II samba fondipensioni ja pensionilepingu väljamakse uutel ja kõikidel pensionäridel

Joonis 6. II samba pensionilepingu väljamaksete jaotus soo ja vanuse lõikes

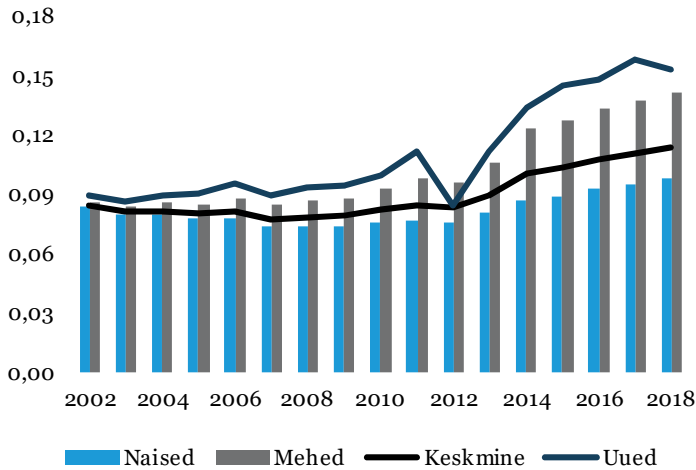

- ◆ I samba vanaduspensionide Gini koefitsient⁴ on viimastel aastatel tõusutrendis. 2018. aastal oli see 0,113, mis on keskmiselt 3,5 korda väiksem 18-64 aastaste isikute sissetulekute Gini koefitsiendist. Vanaduspensionide ebavõrdsuse kasv tuleneb eelkõige uute pensionäride pensionide suuremast varieerumisest (Gini koefitsient oli 0,152), kuna nende pensionit mõjutab järjest rohkem palgast sõltuv kindlustusosak.
- ◆ II samba pensionilepingute Gini koefitsient oli 2018. aastal 0,28 ehk on natuke väiksem töötajate koefitsiendist. II samba puhul tuleb sissetulekute ebavõrdsusse suhtuda esialgu reservatsiooniga, kuna kogumisperioodid on erinevad ja sissetulekute jaotusest on alumine osa ära lõigatud (ühekordsed väljamaksed ja fondipensionid).
- ◆ Alates 2016. aastast on riiklik vanaduspensioniga meestel ja naistel sama. 2018. aastal tõusis pensioniiga 63. aasta ja 6 kuuni. I samba uute pensionäride keskmine efektiivne⁵ vanaduspensioniga oli 2018. aastal 63,2 aastat (2017. aastal 63,1 aastat).

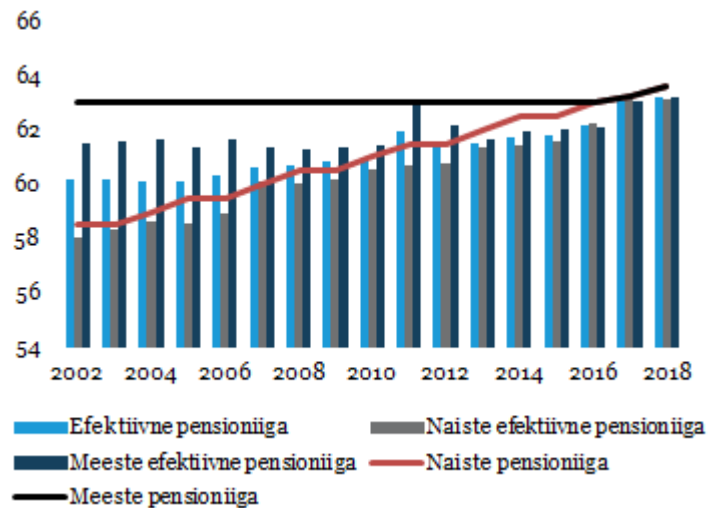
⁴ Näitab sissetulekute ebavõrdsust - mida väiksem, seda väiksem ebavõrdsus.

⁵ Tegelik statistiline pensioniiga

Joonis 7. I samba vanaduspensionide Gini koeffitsiendid

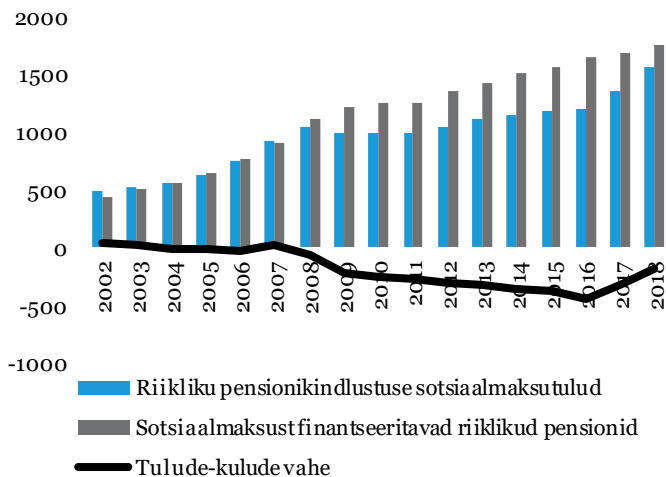

Joonis 8. I samba uute vanaduspensionäride efektiivsed pensioniead

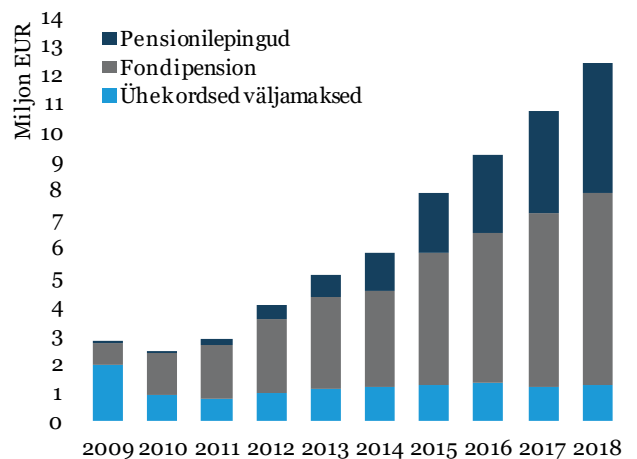

- ◇ Riikliku pensionikindlustuse tulude ja kulude vahe oli 2018. aastal -187 miljonit eurot ehk tulud olid umbes 13% võrra väiksemad kuludest. 2018. aastal vähenes defitsiit 140 miljoni euro võrra – põhjusteks oli nii tulude kasvust konservatiivsem pensioniindeks, töövoimereformi tõttu töövoimetuspensionäride osaline lahkumine pensionisüsteemist Töötukassasse ja riigipoolsete täiendavate kannete lõppemine II sambasse.
- ◇ II sambast on pensionäridele välja makstud kümne aastaga 63 miljonit eurot, sellest 12,3 miljonit maksti 2018. aastal.
- ◇ II samba pensionilepingute reservide summa oli 2018. aasta lõpus 83,6 miljonit eurot, kasv oli aastaga 13,6 miljonit eurot.
- ◇ Ühekordsete väljamaksete maht on püsinud stabiilselt umbes 1-1,5 miljonit eurot aastas. Fondipensioni väljamaksete aastane maht on kasvanud 6,6 miljoni euroni ja pensionilepingute aastane väljamaksete maht 4,5 miljoni euroni.

Joonis 9. Riikliku pensionikindlustuse eelarve tulud, kulud ja vahe

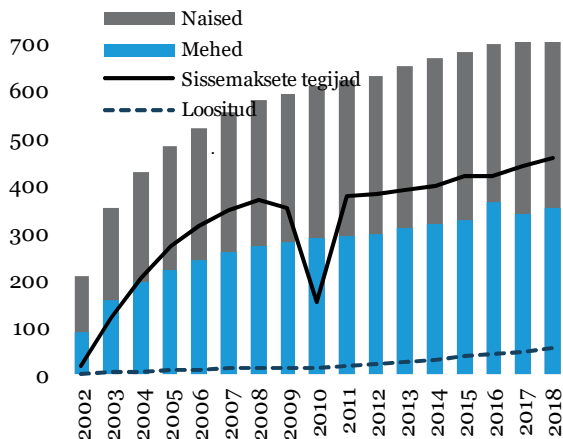
Joonis 10. II samba väljamaksete absoluutmahud aastas

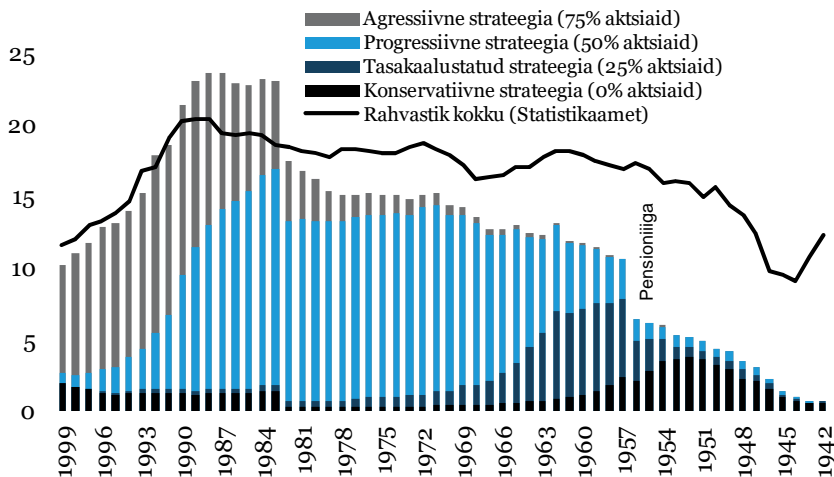
1.2. Kogumine – liitunud, mahud ja sissemaksed

- ◇ 2018. aasta lõpus oli II sambaga liitunud 725 470 inimest. Aastaga lisandus 18,6 tuhat uut liitujat.
- ◇ 27 % liitunutest on valinud agressiivse 75% aktsiaga fondi, 53% on progressiivsetes fondides, 11% on tasakaalustatud fondides ja 10% on konservatiivsetes fondides. Agressiivsete fondide osakaal on suurenenud eelkõige progressiivsete fondide arvelt (3 protsendipunkti võrra).
- ◇ Liitunute osakaal, kes tegid sissemaksed, oli aastas keskmiselt 63%, mis on ajaloo kõrgeim tase.
- ◇ Süsteemi algusest arvates on pensionifond loositud 57 783 inimesele, mis moodustab 8% kõigist liitunutest. Eelmisel aastal loositi fond ca 8625 inimesele (loosis osalevad vaid konservatiivsed pensionifondid), nendest 16% vahetas hiljem loosifondi suurema aktsiaosakaaluga fondi vastu. Umbes kolmandik kõikidest loositutest omab jätkuvalt konservatiivset pensionifondi.

Joonis 11. II sambaga liitunud ja sissemaksete tegijad (tuhat inimest)

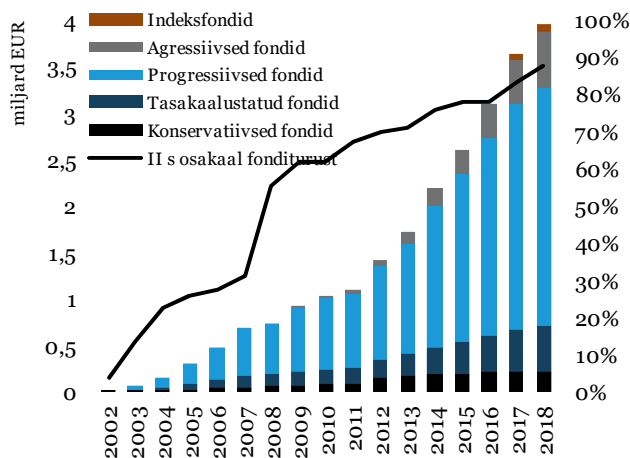

Joonis 12. II sambaga liitunud fondi strateegia ja vanuse järgi (tuhat inimest)

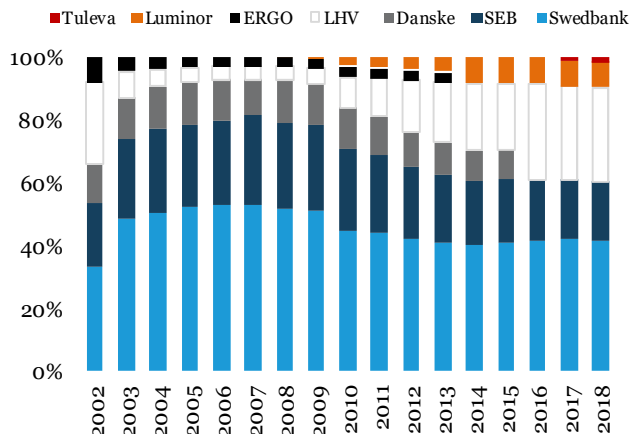

- ◇ II samba fondide maht oli 2018. aasta lõpus 3,95 miljardit eurot. Aastane kasv oli 0,31 miljardit eurot.
- ◇ II sambas on 5 fondivalitsetjat, kes valitsevad 23. pensionifondi. 2018. aastal uusi fondivalitsetjaid turule ei tulnud ja nende ühinemisi ei olnud. Märtsis tõi LHV turule Eesti investeringutele orienteeritud pensionifondi LHV Pensionifond Eesti.
- ◇ 50% aktsiaosakaaluga fondide turuosa oli 64,5%. 75% aktsiaosakaaluga fondide osakaal kasvab aeglaselt, moodustades 17,3% (sh indeksfondide osakaal koguturust oli 2,1%). 0% aktsiaosakaaluga fondide turuosa langes 0,6 protsendipunkti võrra 5,6%-ni.
- ◇ II samba osakaal investeerimisfondide seas tõusis 2018. aasta lõpuks rekordtasemeni (88%). Aastane kasv oli 4,4 protsendipunkti.
- ◇ Fondivalitsetjate turuosade muutus jäi 2018. aastal alla 0,6 protsendipunkti ja sisulist muutust turuosades ei toimunud. LHV ja Tuleva turuosa natuke tõusis ja samavõrra teistel see langes. Väikseima fondivalitsetja Tuleva varade maht oli aasta lõpuks 1,7% kõikidest II samba varadest.

Joonis 13. II samba fondide mahud fondi strateegia järgi

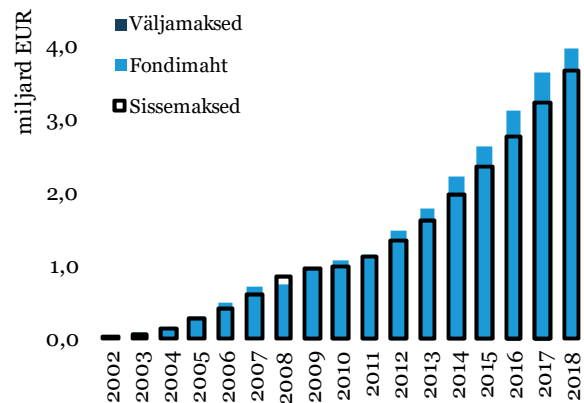
Joonis 14. II samba fondivalitsetjate turuosad

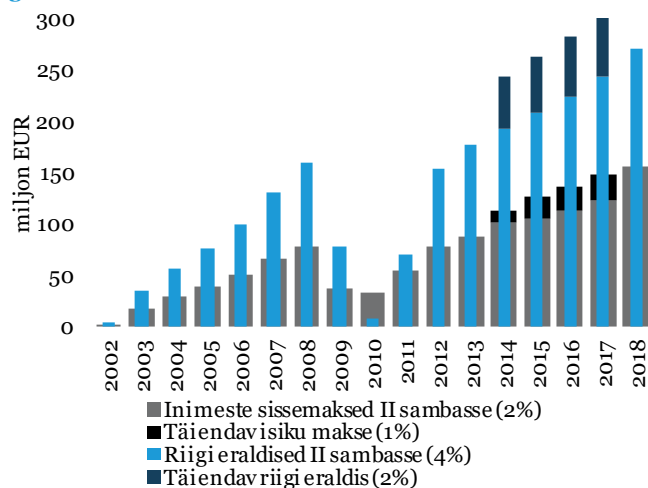
- ◇ 2018. aasta lõpus ületas II samba varade maht sissemakseid ca 500 miljoni euroga. Aastaga on osakuomanike investeerimistulu vähenenud umbes 86 miljoni euro võrra.
- ◇ 2009. aasta keskpaigast kuni 2011⁶. aastani peatas riik ajutiselt sissemaksed II sambasse. Vastukaaluks tegi riik aastatel 2014-2017 täiendavaid sissemakseid 286 000 inimesele, kes soovisid maksete peatamise ajal enda 2% maksimisega jätkata või kes tõstsid enda 2% makse 3%-le aastateks 2014-2017. Aastatel 2014-2017 tegi riik täiendavaid sissemakseid kokku umbes 225 miljoni ja inimesed 81 miljoni euro ulatuses.
- ◇ 2018. aastal kanti riigi poolt II sambasse 271 miljonit eurot. Isikute enda maksed olid samal ajal 154 miljonit eurot.

⁶ 2011. aastal taastusid maksed pooles mahus

Joonis 15. II samba sissemaksed, fondide maht ja väljamaksed (- märgiga)

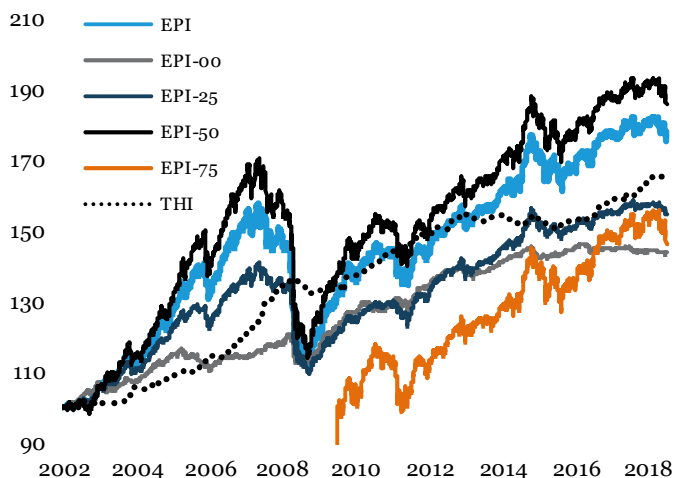
Joonis 16. II sambasse sissemaksed riigi ja inimeste osa järgi

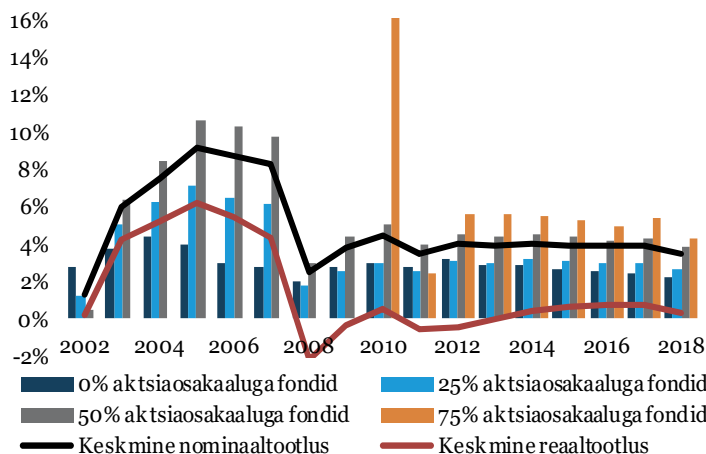
1.3. Kogumine – tootlus, tasud ja investeringud

- ◇ Keskmise II samba tootlus oli 2018. aastal -2,8% (2017. aastal oli 3,7%). Keskmise II samba tootlus alates 2002. aastast oli 2018. aasta lõpus 3,5% ja ka reaaltootlus oli positiivne (0,3%).
- ◇ EPI indeks oli 2017. aasta lõpus 21 punkti võrra kõrgem THI kumulatiivsest kasvust. EPI-50 indeks ületab THI-d 32 ja EPI-75 indeks 33 punkti võrra. EPI-25 on sisuliselt võrdne THI kasvuga. Ainult EPI-00 jääb 14 punktiga THI-st maha, sarnaselt viimaste aastatega.
- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide keskmine aastane nominaaltootlus alates fondide loomisest oli 2017. aasta lõpus 4,3%, 50% aktsiaosakaaluga fondidel 3,8%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 2,7% ja 0% aktsiaosakaaluga fondidel 2,2%. Kõik eelpoolmainitud tootlused on aastaga langenud 20-100 baaspunkti võrra.

Joonis 17. II samba fondide EPI indeksite ja THI muutused

Joonis 18. II samba kumulatiivsed tootlused alates fondi loomisest fondi liikide lõikes

- ◇ II samba fondide kumulatiivsed tootlused, arvestades rahavoogusid (sissemaksed ja väljamaksed), hakkasid 2007. aasta sügisest langema ja 2009. aasta märtsis olid keskmiselt kõik II sambaga liitunud kaotanud oma sisse makstud rahast 15%. 2018. aasta lõpus oli keskmine kumulatiivne rahavoogudega kaalutud II samba tootlus 16% (aastane tootlus umbes 2%). Võrdlusena rahavoogudega kaalutud THI kasvas samal perioodil 15% ehk siis keskmiselt on II sammu olnud positiivse tulemusega.
- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide rahavoogudega kaalutud tootlus oli 2018. aasta lõpus 10% (nende puhul tuleb arvestada erinevat THI kasvu), 50% aktsiaosakaaluga fondidel 19%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 14% ja konservatiivsetel fondidel 16%. Seega kui jätta kõrvale 75% aktsiaosakaaluga fondid, mis tekkisid peale finantskriisi, ning arvestada sissemaksete mahtusid erinevatel ajahetkedel, on inimestele keskmiselt parimat tootlust näidanud 50% aktsiaosakaaluga fondid.
- ◇ Sharpe'i suhtarvuga on võimalik mõõta portfelli riski ja tootluse suhet. Mida kõrgem suhtarv, seda kõrgemat tootlust riski kohta fond pakub ehk seda enam on riske vähendatud, mis on investorile kasulik⁷. Käesolevalt on kasutatud

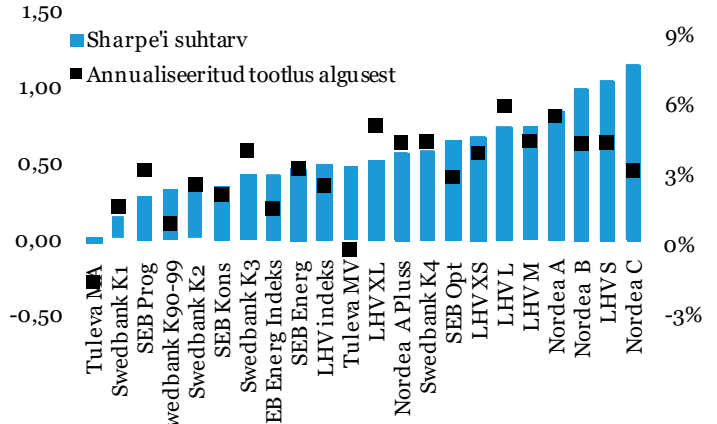
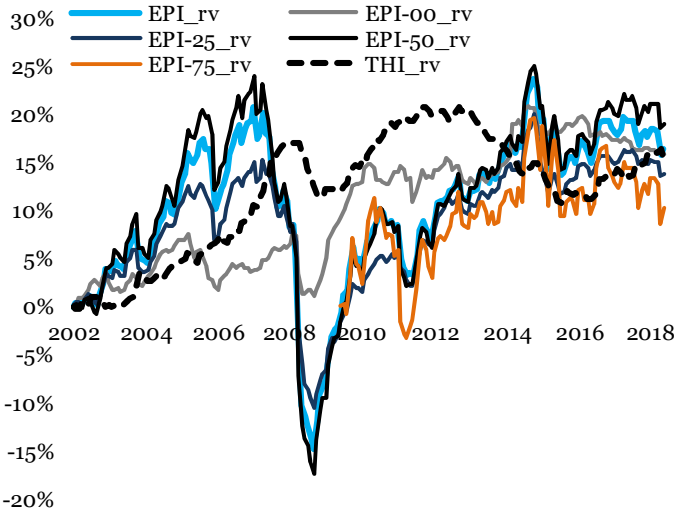
⁷ loe täpsemalt nt siit: http://www.tarkinvestor.ee/wiki/index.php/Sharpe_suhtarv

riskivaba tuluna Saksa riigi kolmekuu võlakirja intressimäärasid (3m Bubill), perioodiks on ajavahemik fondide loomisest kuni 31.12.2018.

- ◇ Parima riski ja tootluse suhtega (kõrgeim Sharpe'i suhtarv) fondideks on konservatiivsed fondid Nordea C ja LHV S. Eelmisel aastal juhtinud indeksfondid on 2018 aasta lõpus langenud edetabeli teise poolde.
- ◇ Positiivset reaaltootlust (rahavoogusid arvestamata) näitasid 2018. aasta lõpuks 14 pensionifondi. Negatiivse reaaltootlusega fondidest omakorda 3 fondi olid 0% aktsiaosakaaluga fondid, mille eesmärk ei olegi otseselt THI-d ületada ja 4 indeksfondi, mille tegutsemisaeg on olnud lühike ja sattunud turbulentsesse aega.

Joonis 19. Rahavoogudega kaalutud EPI indeksid

Joonis 20. II samba fondide Sharpe'i suhtarv* ja annualiseeritud tootlus fondi algusest.

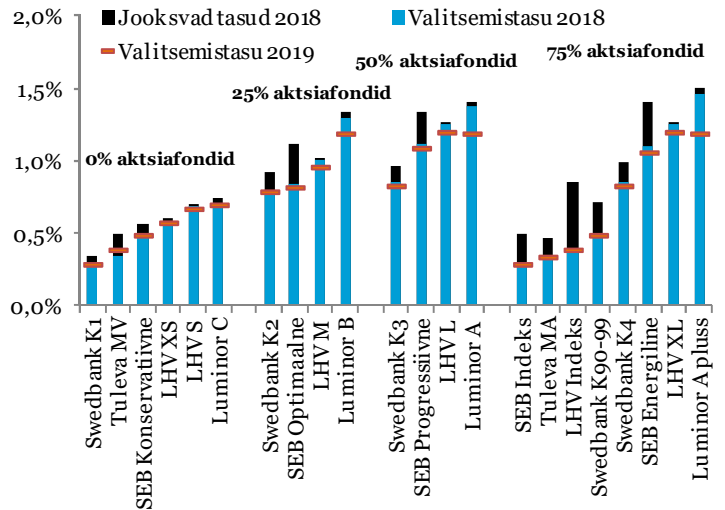
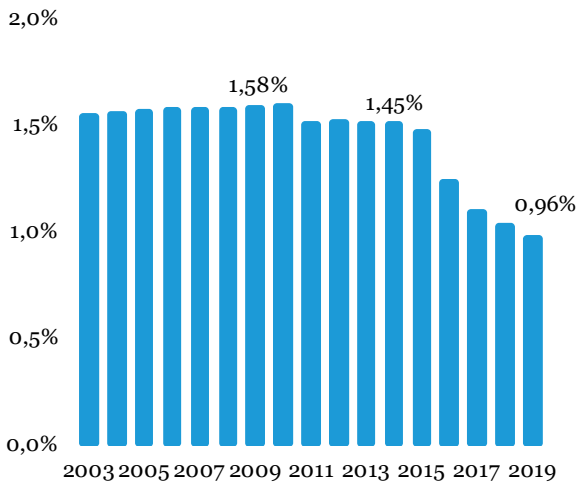

* **Yastutamatusesäte:** Sharpe'i suhtarvu usaldusväärsus on piiratud ning ta ei ole näitajana piisav andmaks sisulisi hinnanguid fondijuhtimise kvaliteedile ning fondi üldisele riskisusele. Sharpe'i suhtarvu tuleb käsitleda kui täiendavat, fondide kohta avaldatavat informatsiooni. Sharpe'i suhtarvu ei tohi käsitleda kui peamist sisendinfot investeerimisotsuste tegemiseks.

- ◇ Kohustuslike pensionifondide keskmised tasumäärad olid kuni 2015. aastani suhteliselt muutumatud. 2015. aastal hakkas kehtima uus mahtudest sõltuv regressiivne valitsemistasude vähendamise skaala, mis langetas oluliselt valitsemistasusid ja peaks eeldatavalt tasusid ka tulevikus kiiremini langetama. 2019. aasta septembris jõustub järjekordne tasude muudatus, mis täiendavalt langetab valitsemistasusid. Osakute väljalasketasu, mille võtmine keelati 2011. aastast, kaotasid fondivalitsejad ära juba aasta varem. 2017. aastast langes osakute tagasivõtmistasu piirmäär 1%-lt 0,1%-le (konservatiivsetel fondidel 0,05%).
- ◇ Keskmine valitsemistasu oli 2014. aasta lõpus veel 1,45%, kuid 2019. aasta alguseks oli see langenud juba 0,96%-ni.
- ◇ Keskmine valitsemistasu fondivalitsejate lõikes on 2019. aasta alguses Swedbankil 0,8%, SEB-l 1,02%, LHV-l 1,14%, Luminoril 1,17% ja Tuleval 0,34%.
- ◇ Passiivselt juhitud indeksfondi valitsemistasu on Swedbankil 0,40%, LHV-l 0,39%, SEB-l 0,29% ja Tuleval 0,34%.
- ◇ 2018. aastast peavad fondivalitsejad avaldama ka oma pensionifondide jooksvaid tasusid, mis sisaldavad muuhulgas tehingukulusid ja ka nende investeerimisfondide tasusid, kuhu pensionifondid investeerivad. Keskmine jooksev tasu oli 2018. aastal 14 baaspunkti võrra kõrgem (1,11%) kui valitsemistasu.

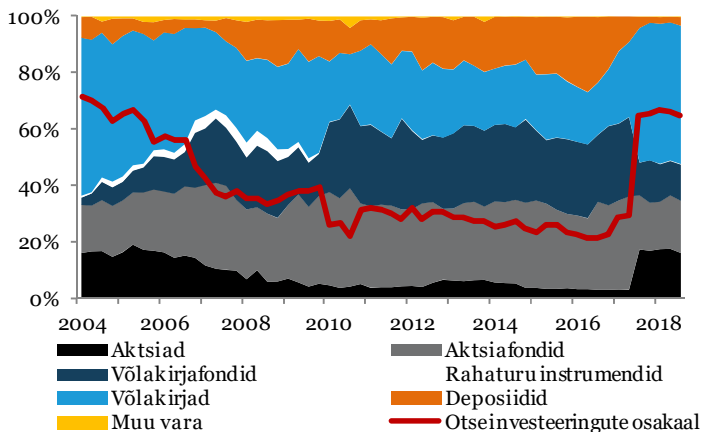
Joonis 21. II samba fondide keskmised valitsemistasud

Joonis 22. II samba valitsemistasud

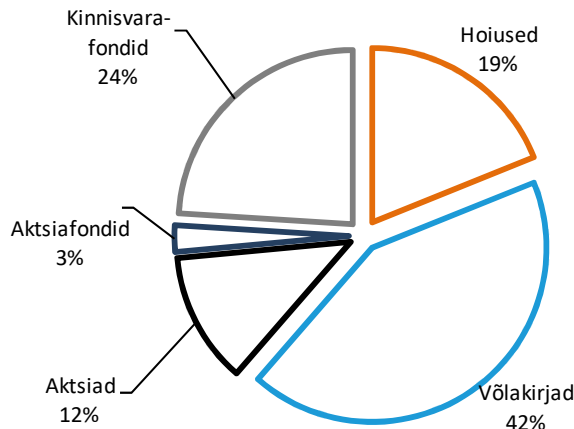

- ◆ Aktsiariski omavad instrumendid moodustasid 2018. aasta lõpus 34% varadest (2017. aastal 36%). Ajalooliselt on see kõikunud 1/3 juures vara mahust. Otseinvesteeringute osakaal aktsiatesse tõusis järsult 2017 aasta lõpus ja on nüüd stabiliseerunud 16% juures.
- ◆ Tähtjaliste hoiuste ja arvelduskontode osakaal püsis 2008-2013 aastatel stabiilselt 15% lähedal, kuid enne 2008. aastat oli see valdavalt alla 5%-i. 2016. aasta III kvartalis oli deposiitide osakaal ajaloo kõrgeimal tasemel (27%). 2018. aasta lõpuks oli deposiitide osakaal langenud 3%-ni.
- ◆ Suurim osa varadest investeeritakse Eestisse (16%), järgnevad Ameerika Ühendriigid (11%) ja Luksemburg (9%). Eesti investeeringute osakaal on aastaga suurenenud 2 protsendipunkti võrra, kasv on tingitud investeeringutest reaalmajandusse.
- ◆ 19% Eesti investeeringutest moodustavad tähtjalised hoiused ja arvelduskontod. Veel 2016. aastal oli see osakaal 81%. Otse Eesti ettevõtete aktsiatesse ja võlakirjadesse investeeritakse 8,8% II samba varadest (2016. aastal 2,3%). Ülejäänud osa Eesti investeeringutest moodustavad erinevad fondid, mis samuti investeerivad Eestisse. Arvestamata hoiuseid, investeeritakse seega Eestisse kokku umbes üle 13% II samba varadest (2016. aastal 4-5%).

Joonis 23. II samba fondide investeeringute jaotus

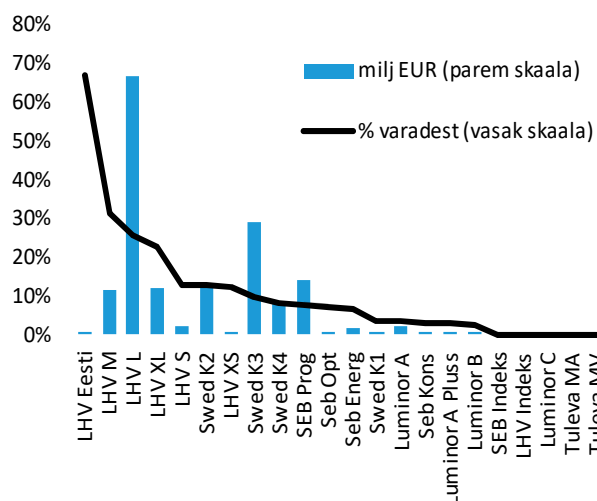

Joonis 24. II samba fondide Eesti investeeringute jaotus

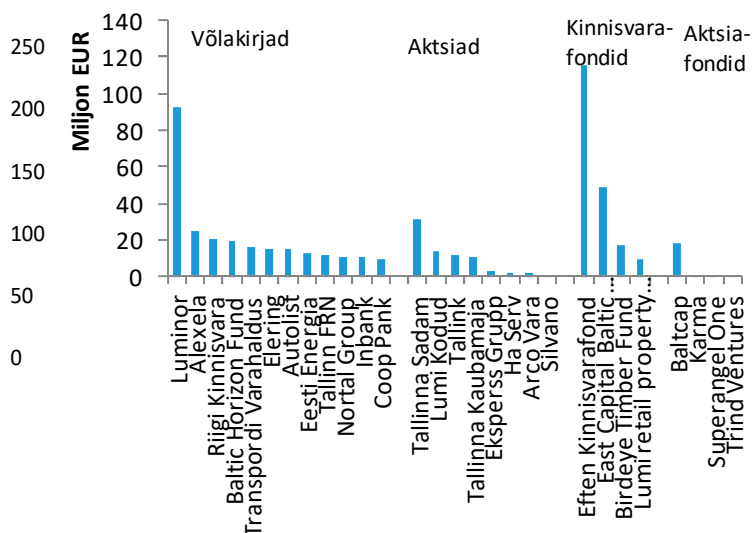

- ◆ Jättes kõrvale hoiused, investeerivad suhtena fondi varasse kõige rohkem Eestisse LHV pensionifondid. LHV pensionifondi Eesti varast 2/3, M varast 1/3 ning L ja XL varast umbes veerand on investeeritud Eestisse. Kokku on LHV pensionifondide varast investeeritud Eestisse 25%. Swedbanki pensionifondid on keskmiselt Eestisse investeerinud 10%, SEB 7,5% ja Luminor 3%.
- ◆ Eesti investeeringute valik on viimastel aastatel oluliselt laienenud, eelkõige just võlakirjade osas. All oleval joonisel 25 on fondimahtude all toodud ainult Eesti investeeringute mahud.

Joonis 25. II samba fondide Eesti investeeringute mahud (parem skaala) ja osakaalud (vasak skaala) fondide lõikes

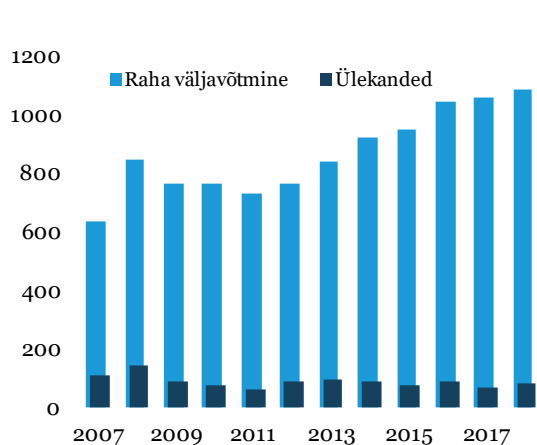
Joonis 26. II samba fondide Eesti investeeringud (milj EUR)

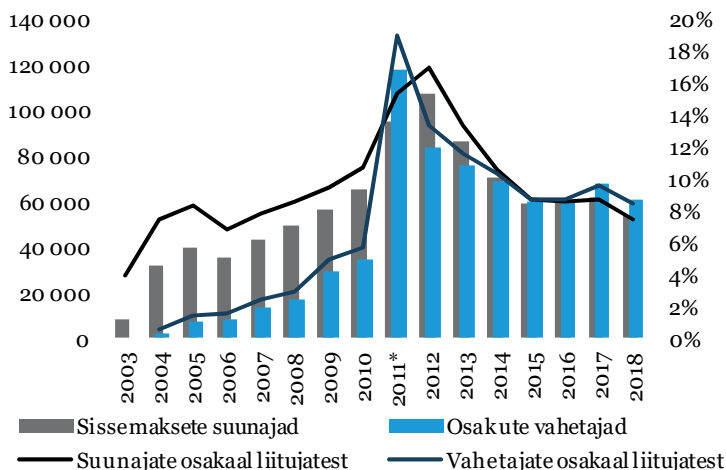
1.4. Kogumine – vahetamine, suunamine ja pärimine

- ◇ II samba pärimised algasid 2007. aastal. 2018. aasta lõpu seisuga on esitatud 11 394 pärimisavaldust. 2018. aastal esitati 1164 pärimisavaldust.
- ◇ 90% pärimisavaldustest on esitatud raha pensionifondist väljavõtmiseks. See osakaal alguses kasvas, kuid hiljem on jäänud stabiilseks (2018. aastal 93%).
- ◇ Pärimise teel on pensionifondidest raha välja võetud kokku 22,1 miljonit eurot (2018. aastal 3,9 miljonit eurot).
- ◇ Sissemaksete ümbersuunamiste arv ja osakute vahetamiste arv on viimastel aastatel vähenenud võrreldes tippajaga 2011. aastal. 2018. aastal vahetas pensionifondi osakuid 61 024 ning sissemaksed suunas 53 981 inimest. Keskmiselt esitas iga pensionifondi vahetaja 1,24 avaldust ja sissemaksete suunaja 1,25 avaldust.

Joonis 27. Pärimisavalduste arv

Joonis 28. Osakute vahetajate ja sissemaksete suunajate arv (* avalduste koguarv)

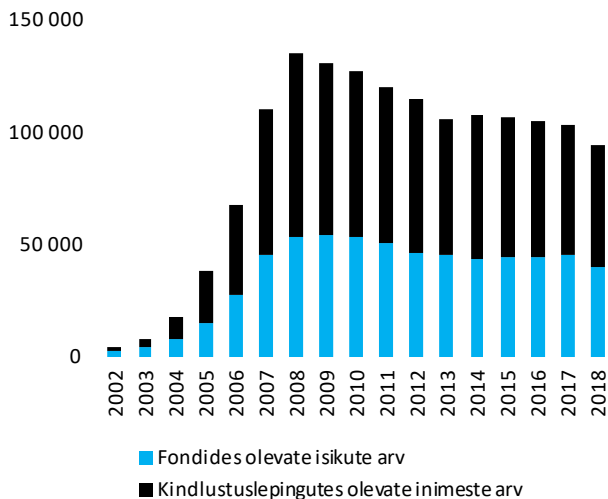

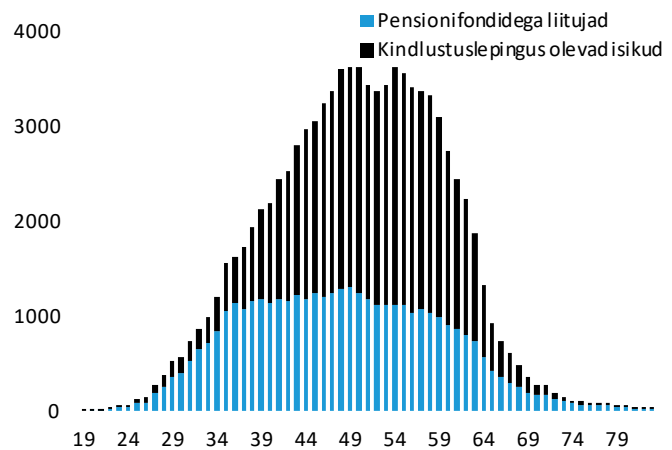
2. VABATAHTLIK KOGUMISPENSION

- ◇ 2018. aasta lõpus oli kehtiv III samba kindlustusleping 54 934 inimesel ja III samba fondidega oli liitunud umbes 39 560 inimest (isikute arv kelle konto jääk on suurem kui 0), kokku oli III sambas seega umbes 94 500 inimest (aastaga vähenes 8000 inimese võrra). Nende inimeste arv, kes olid sõlminud kindlustuslepingu, vähenes 2018. aastal umbes 3 000 inimese võrra ja fondidega liitunute arv vähenes umbes 4 500 inimese võrra.
- ◇ III samba kindlustuslepingu sõlminud isikute keskmine vanus (51,5 aastat) on 4,4 aasta võrra kõrgem fondidega liitunute omast (47,1 aastat). III sambaga liitunute keskmine vanus on aasta aastalt järjest tõusnud. Mehi ja naisi on III sambaga liitunud enam vähem võrdset.

Joonis 29. III sambaga liitunud isikute arv

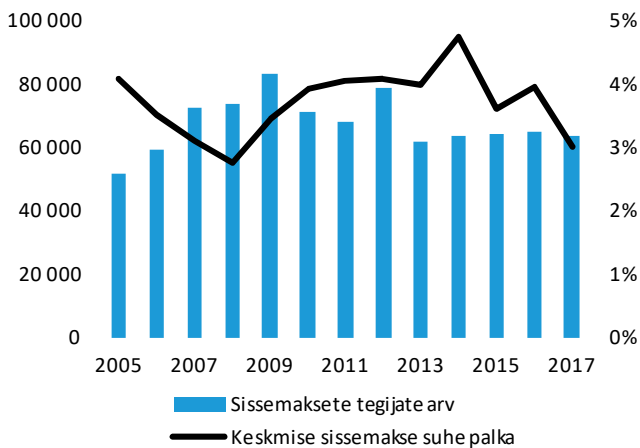
Joonis 30. III sambaga liitunute vanuseline struktuur

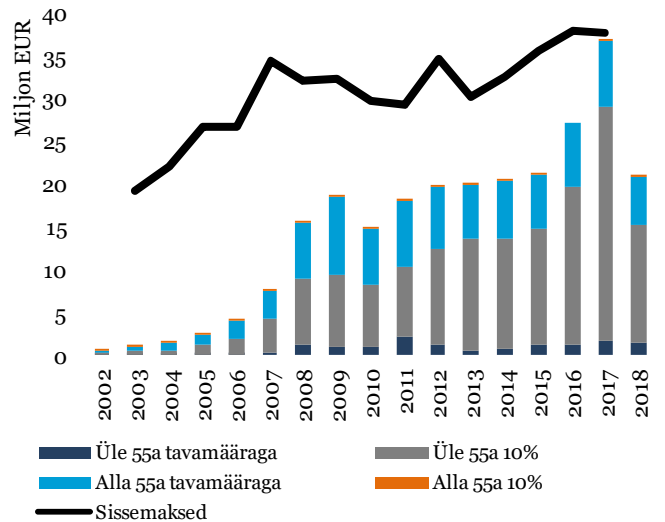
- ◇ III sambasse tegi sissemakseid 2017.⁸ aastal 63 793 inimest, mis oli üle 1 200 inimese võrra vähem kui 2016. aastal. Sissemaksete tegijate keskmine vanus on viimastel aastatel pidevalt tõusnud, 2007. aastal oli see 40,5 aastat ja 2017. aastal 49,7 aastat.
- ◇ Koos sissemaksete tegijate arvu vähenemisega vähenes ka sissemaksete maht 0,3 miljoni euro võrra 37,6 miljoni euro euron. 2017. aastal langes väljamakstud summa (20,8 miljonit eurot) uuesti paari aasta tagusesse aega 20,8 (2017 oli 36,8 miljonit eurot).
- ◇ Sissemaksete tegijate keskmine kuine sissetulek oli 2017. aastal 1712 eurot (2016. aastal 1592 eurot). Aritmeetiline keskmine sissemakse oli 2017. aastal 589 eurot aastas, samas kui mediaan keskmine oli ainult 376 eurot. Seega valdav osa sissemaksetest olid suhteliselt väikesed. Keskmine sissemakse määr oli 2017. aastal 3% isiku tulust. Üldjuhul jäävad kõik sissemaksed alla 15% isiku tulust.
- ◇ 2018. aastal tegi III sambasse sissemakseid ka 111 tööandjat, kokku 2 127 töötaja eest, kogusummas 2,5 miljonit eurot.
- ◇ Absoluutsummas on enim väljamakseid tehtud üle 55. aastastele 10% maksumääruga (2018. aastal 13,8 miljonit eurot), kuid väga suur osa raha võetakse III sambast välja ka enne 55. eluaastat ja tava tulumaksumääruga (2018. aastal 5,6 miljonit eurot). Üle 55. aastastest inimestest, kes saavad väljamakseid, on 0% tulumaksumääruga eluaegse annuiteedi on valinud 660 inimest.

⁸ 2018. aasta andmed selguvad 2019. aasta teises pooles.

Joonis 31. III sambasse sissemaksete tegijate arv ja nende keskmine sissemakse osakaal palgast

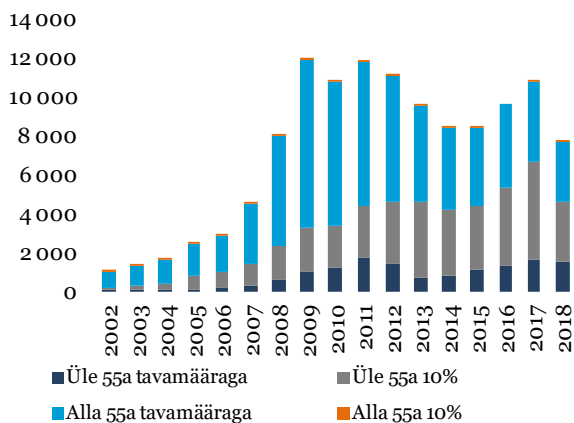

Joonis 32. III samba sissemaksete ja väljamaksete mahud⁹

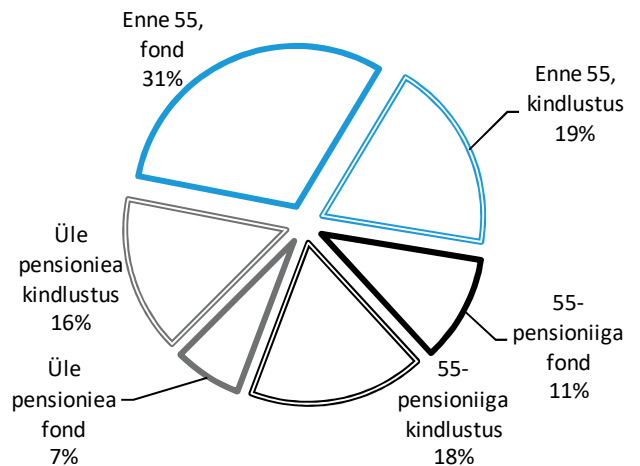

- ◇ III sambast raha välja võtvate inimeste arv vähenes 2018. aastal võrreldes eelnevate aastatega. Kokku võttis III sambast raha välja 2018. aastal üle 7600 inimese.
- ◇ III sambaga liitunudest oli 2018. aastal riiklikus vanaduspensionieas umbes 7 000 inimest, kellest väljamakseid said 2018. aastal 1 650 inimest (1 150 kindlustuslepingute alusel ja 500 fondidest).
- ◇ Üle 55-aastaseid inimesi oli III sambas ca 31 000 (20 400 kindlustuses ja 10 600 fondides), kellest väljamakseid said 2018. aastal 3700 inimest. Seega oli 50% väljamaksete saajatest nooremad kui 55-aastased.
- ◇ Keskmine väljamakse fondidest oli 2018. aastal 2 062 eurot (aastas).

Joonis 33. III samba väljamaksete saajate arv väljamaksete maksumatuse järgi

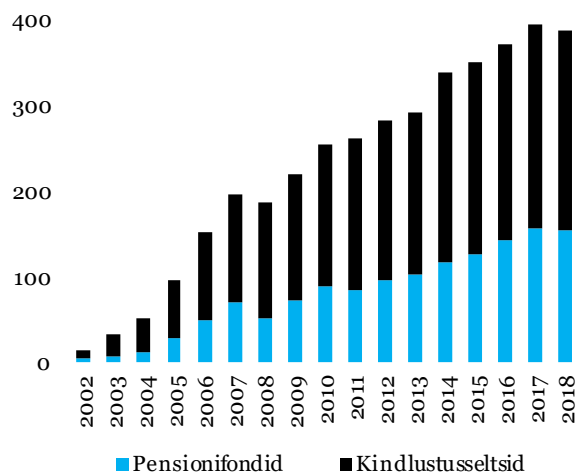
Joonis 34. III samba väljamaksete saajate jaotus vanusegruppide järgi

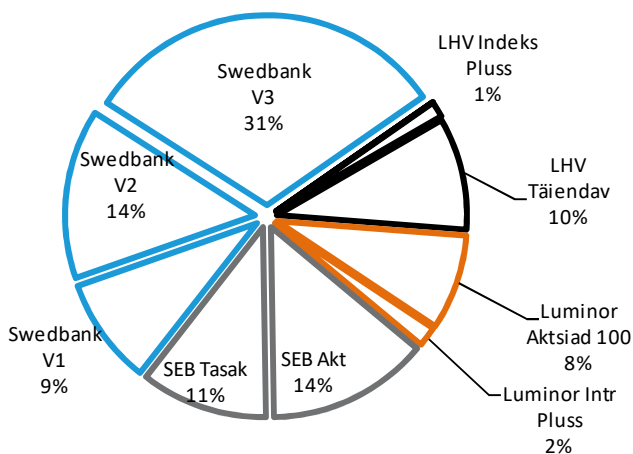
⁹ Jooniselt on puudu 0% maksumääraga väljamaksed, kuid nende maht on olnud marginaalne.

- ◇ III samba fondide maht oli 2018. aasta lõpus 154 miljonit eurot ja kindlustuslepingute reserve kogumaht oli 234 miljonit eurot. Mõlemal juhul mahud langesid vastavalt 2 ja 5 miljonit euro võrra.
- ◇ III samba fondivalitsejate turuosade kontsentratsioon on märksa suurem kui II sambas. Turu kontsentratsiooni näitav Herfindahli indeks on III samba fondivalitsejatel 0,38 võrreldes II samba 0,30-ga. III samba kindlustusseltside Herfindahli indeks oli 0,29.
- ◇ Nii kindlustuses kui fonditurul omab suurimat turuosa Swedbank, vastavalt 41% ja 54%.
- ◇ 2016. aasta lõpus turule tulnud senini ainsa indeksfondi LHV Indeks Plussi turuosa oli 1,3% (2,1 miljonit eurot). Suurima mahuga III samba pensionifond oli Swedbanki V3 pensionifond 49 miljoni euroga.

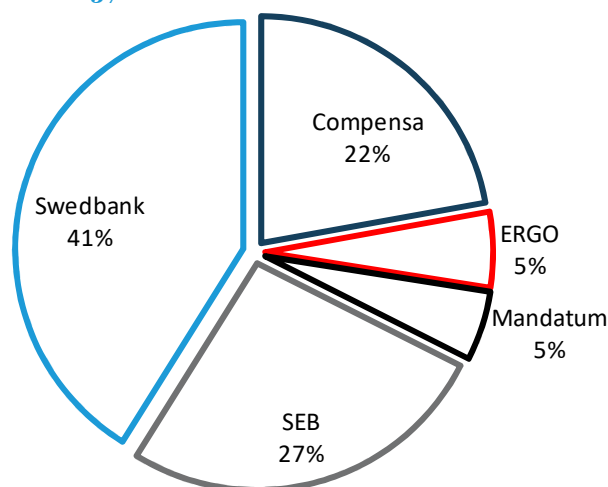
Joonis 35. III samba mahud (miljon eurot)

Joonis 36. III samba fondide turuosad

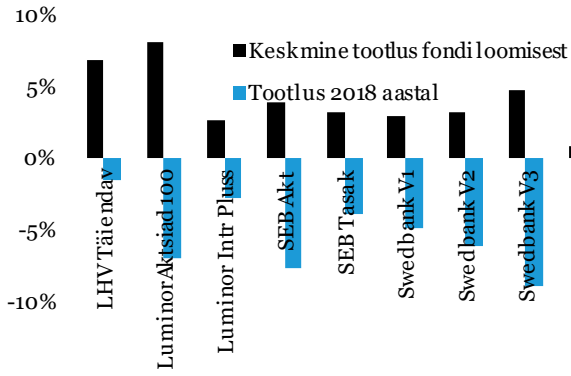

Joonis 37. III samba kindlustusseltside turuosad

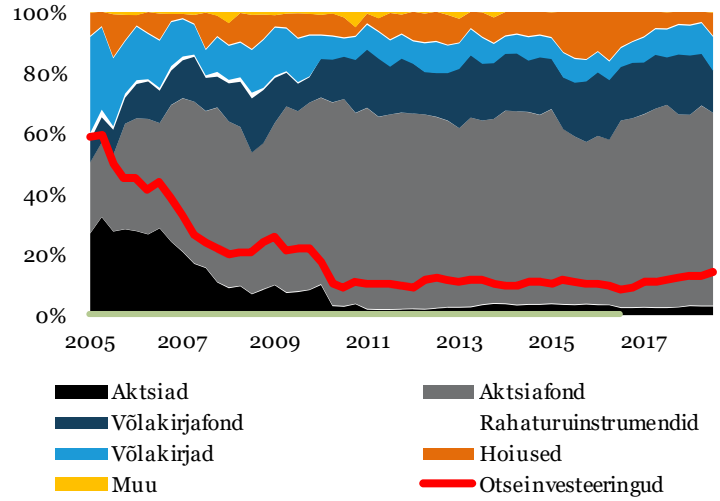

- ◇ III samba fondide keskmine tootlus alates 2002. aastast on 3,4%, 2018. aastal oli keskmine tootlus -6,5%. Pikaajaline tootlus on seega III sambas peaaegu sama suur kui II sambas. 2018. aastal oli kõigi pensionifondide tootlus negatiivne.
- ◇ III samba fondide investeringute struktuur on viimastel aastatel olnud suhteliselt muutumatu. Investeringutes domineerivad aktsiafondid, mille osakaal oli 2018. aastal 64%. Otseinvesteringute osakaal aktsiatesse ja võlakirjadesse on alates 2010. aastast püsinud 10-15% juures.
- ◇ 23% investeringutest tehti 2017. aasta lõpus Iirimaa, 12% Ameerika Ühendriikidesse ja 25% Luksemburgi. Eesti investeringute (sh hoiused) osakaal oli 13%.
- ◇ Kindlustuslepingute garanteeritud tootlused kogumisfaasis on üldjuhul jäänud 2-4% vahele. Viimastel aastatel on need osadel seltsidel langenud ka alla 1%-i. Sõltuvalt aastast ja seltsist on aeg ajalt makstud lisaks garanteeritud intressile ka kasumi boonust.

Joonis 38. III samba fondide tootlused fondi loomisest¹⁰ ja 2018. aastal.

Joonis 39. III samba fondide investeringute jaotus

¹⁰ Juhul kui fond loodi enne 2002. aastat, siis alates 2002. aastast.

Vaata lisaks: www.pensionikeskus.ee ja www.minuraha.ee